

Innst. 180 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:139 S (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Marianne Marthinsen, Marit Nybakk, Anette Trettebergstuen og Truls Wickholm om endring av straffeloven slik at den også omfatter hallikvirksomhet via Internett

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Marianne Marthinsen, Marit Nybakk, Anette Trettebergstuen og Truls Wickholm fremmet 18. juni 2015 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen foreslå en lovendring som gjør det mulig å pålegge Internet Service Providers å blokkere sider som bedriver hallikvirksomhet på nett, og uavhengig av medium rammer den som offentliggjør tilbud om, formidling eller etterspørsel av prostitusjon.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere om strafferammen for hallikvirksomhet, som i dag er på 6 måneder, bør økes.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell

Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til representantforslaget i Dokument 8:139 S (2014–2015).

Komiteen mener at hallikvirksomhet er en alvorlig forbrytelse, og viser til at utnyttelse av mennesker til uønsket arbeid eller prostitusjon er ulovlig.

Komiteen viser til at politiets arbeid for å avdekke hallikvirksomhet er krevende, og at en betydelig innsats legges inn i dette arbeidet. Komiteen mener videre at ny teknologi og bruk av nye formidlingstjenester fra halliker ikke bør være til hinder for at lovens intensjon følges, samtidig som hensyn til om en god nok filtrering er praktisk mulig å gjennomføre, må tas i betraktning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at til tross for at prostitusjon fortsatt er svært farlig for den enkelte, hevdes det at bruk av Internett for noen kan bidra til trygghet ettersom en på forhånd kan kjenne til og ha kontakt med den som kjøper seksuelle tjenester. Flertallet viser til at denne såkalte tryggheten i mange tilfeller kan bli en falsk trygghet fordi kjøpere av seksuelle tjenester kan skjule seg bak en falsk identitet. Flertallet er enig med forslagsstillerne som påpeker at straffeloven § 315 forbyr å fremme andres prostitusjon, og at annonsering på Internett innbefattes i dette.

Komiteen viser til svarbrev fra statsråden som påpeker at det å avgjøre hvilke nettsider som bør stenges som følge av at det foregår hallikvirksomhet, kan være vanskelig. Det kan være vanskelig å avgjøre om en nettside faktisk formidler prostitusjon – eller om det er en såkalt dating-nettside. Komiteen viser til at spørsmålet om lovhjemmel for blokkering ble drøftet av Datakrimutvalget i NOU 2007:2 hvor

flertallet mente at filtreringsmetodene ville innebære at også legitim trafikk vil bli stanset – noe som vil være å anse som et inngrep i ytringsfriheten. Komiteen viser til at utvalget mente at de mange omgåelsesmulighetene ville gi lav nytteeffekt av tiltaket og at det dessuten vil være spesielt vanskelig knyttet til sensurering av utenlandske nettsider.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at man i arbeidet mot menneskehandel og hallikvirksomhet må være varsomme med å gjøre justeringer i lovverket som gjør hverdagen vanskeligere for prostituerte. Disse medlemmer peker på at en utvidelse av straffeloven § 315's nedslagsfelt vil kunne fungere mot sin hensikt, og – som svarbrevet fra statsråden understreker – være vanskelig å håndheve. Den foreslåtte lovendringen vil kunne få den effekt at prostituerte går over til andre kanaler og bakmenn som vil kunne representere en større fare. Disse medlemmer er videre enige med statsrådens vurdering i at det kan være vanskelig å avgjøre om en nettside faktisk formidler prostitusjon eller ikke, i tillegg til at filtreringsmetodene som foreslås, raskt vil kunne representere et inngrep i ytringsfriheten (som påpekt av Datakrimutvalget). Disse medlemmer er også enige med Datakrimutvalget i at tiltaket alt i alt vil ha lav nytteeffekt, siden annonsering på Internett enkelt kan flyttes til et annet land og praktiseres der, uten at filtreringsmetodene kan berøre dette.

Komiteen viser til at departementet i 2013 sendte ut et høringsnotat med en rekke forslag knyttet til straffebudene om vold og seksualbrudd – herunder endringer i straffeloven om hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon og økning i strafferammen. Komiteen viser videre til at departementet nå varslar at det arbeides med en proposisjon som følger opp høringsnotatet, og at proposisjonen skal fremmes for Stortinget så snart som mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser også til at det i media har fremkommet påstander om at praktiseringen av hallikparagrafen i dag har en del omdiskuterte konsekvenser, som for eksempel at prostituerte hindres i å inngå det som normalt sett ville vært legitime avtaler som kunne trygget deres hverdag. Snarere enn å endre dagens håndhevelsespraksis, ved å utvide paragrafens nedslagsfelt uten god nok kjennskap til konsekvensene av dette, ønsker disse medlemmer å avvente departementets bredere vurdering av disse spørsmålene i den varslede proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og

Senterpartiet, vil framheve at bekjempelse av menneskehandel og hallikvirksomhet er et prioritert område, som politiet i de siste årene har jobbet målrettet med. Innsatsen har både bestått i å avdekke og iretteføre straffesaker, og å iverksette forebyggende tiltak mot de arenaer hvor prostitusjon og dermed utnyttelse av hallik- og menneskehandel-ofre skjer, nemlig utemarkedet, innemarkedet og et stort antall nettsider. Flertallet vil vise til at Internett har skapt et annonsemarked hvor bakmenn, halliker og menneskehandlere kan annonsere for kvinnes prostitusjon med en spredning og utbredelse intet annet medium kan gi.

Flertallet vil ta på alvor at innsatsen mot disse nettsidene, slik politiet ser det, har vist at dagens rettstilstand ikke er tilfredsstillende. Det som i realiteten skjer her er ifølge politiet formidling av kvinner som er ofre for en eller annen grad av hallikvirksomhet og menneskehandel. Flertallet er kjent med at politiet bare oppgir at rundt 1 prosent av de som formidles på de aktuelle nettstedene, er norske. Graden av utnyttelse vil variere, fra tilfeller av lav utnyttelsesgrad hvor kvinnen også har mye frihet, til grove utnyttelsestilfeller med tvang, trusler og vold. Flertallet vil vise til at det er politiets klare oppfatning at en viss grad av utnyttelse finnes i et flertall av tilfellene.

Flertallet støtter politiets oppfatning av at det i dag ikke finnes tilstrekkelige hjemler for en effektiv innsats mot slike nettsteder, og at politiet dermed også har manglende mulighet for effektiv bekjempelse av hallikvirksomhet og menneskehandel. Flertallet mener det er behov for en grundig vurdering av hva som bør rammes av straffeloven § 315 i straffeloven av 1902 om forbud mot å fremme andres prostitusjon, og av strafferammen for brudd på annet ledd i denne paragrafen, som i dag er på 6 måneder.

Flertallet vil framheve at selv når det er påvist lovbrudd i henhold til § 315 eller hallik- og menneskehandel-paragrafene, har politiet ikke mulighet eller tekniske hjelpemidler til selv å gjennomføre et slikt beslag når serverne er basert i utlandet. Det har imidlertid teletilbyderne, kalt Internett Service Providers (ISP-ene). Flertallet er kjent med at politiet tidligere har henvendt seg til alle norske ISP-er i en konkret sak og anmodet om deres bistand til å gjennomføre beslag av en nettside. Det vil si at de har bedt ISP-ene om å bruke de samme tekniske muligheter som benyttes ved barnepornofilteret, til å blokkere den aktuelle siden, slik at den ikke lenger ville være tilgjengelig for norske nettbrukere. Flertallet merker seg at noen ISP-er etterkom anmodningen, andre ikke, og politiet kunne ikke gjøre mer, så lenge de ikke har de nødvendige lovhjemler.

Flertallet er enig i at man må legge større vekt på konsekvensene av å ikke ha mulighet til å blokkere nettsider med ulovlig innhold. Flertallet mener at når det annonseres for salg av sex fra kvinner som er ofre for hallikvirksomhet og menneskehandel, så muliggjør nettsidene fortsatt utnyttelse av kvinnene uten at politiet kan stanse virksomheten, og samfunnet mister alle muligheter til å forhindre eller forebygge fremtidige overgrep.

Flertallet støtter derfor politiets oppfatning av at det foreligger et sterkt behov for lovhjemler som gir politiet mulighet til raskt og effektivt å håndheve norsk lov ved å blokkere nettsider med ulovlig innhold av en viss alvorlighet. Det er ikke en heldig situasjon at politiet mangler de nødvendige hjemler til raskt å gripe inn og bringe det straffbare forholdet til opphør når det først er avdekket. Flertallet mener at god rettssikkerhet vil kunne ivaretas ved at blokkering kun kan skje i tilfeller hvor politiet har avdekket overtredelse av konkrete lovbud med en viss strafferamme – og kompetansen bør legges til retten. Sentralt i bestemmelsen må være at tjenestetilbyder, ISP-ene, pålegges å utføre blokkeringen.

Flertallet viser også til at IKT Norge og politiet har påpekt at hvis en ny og klarere lovhjemmel kommer, er det viktig med enkle, praktiske løsninger for den praktiske gjennomføringen av en blokkering. Ett eksempel er måten det eksisterende «barneporno-filteret» praktiseres på, hvor all kontakt og alle anmodninger om å blokkere går via ett fast kontaktpunkt på Kripos. Flertallet mener at en tilsvarende løsning er ønskelig ved en eventuell fremtidig ordning med blokkering.

Flertallet vil også gjøre oppmerksom på at forslagsstillerne har formidlet at det i punkt 2 i forslaget i Dokument 8:139 S (2014–2015) har oppstått en

feil i produksjonen av dokumentet, slik at det bare er vist til hallikparagrafen. Forslaget skal gjelde brudd på § 315, og flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide lovendringer for å sørge for at nettsider rammes på lik linje med lovbrudd andre steder mot straffeloven § 315, og særlig vurdere om strafferammen for brudd på § 315 annet ledd, som i dag er på 6 måneder, skal økes.»

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide lovendringer for å sørge for at nettsider rammes på lik linje med lovbrudd andre steder mot straffeloven § 315, og særlig vurdere om strafferammen for brudd på § 315 annet ledd, som i dag er på 6 måneder, skal økes.

II

Dokument 8:139 S (2014–2015) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Marianne Marthinsen, Marit Nybakk, Anette Trettebergstuen og Truls Wickholm om endring av straffeloven slik at den også omfatter hallikvirksomhet via Internett – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 1. mars 2016

Hadia Tajik

leder

Peter Christian Frølich

ordfører

